

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCS, 8, 1^a

LO QUE VOLEM

Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que s'ian catalans tots los que a Catalunya desempeñin càrrecs públics; volem Corts catalanes, no sols per estatutir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's referoixi a la organizació interior de nostra terra; volem que catalans s'ian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causals; volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions d'impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forosa presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 10 de Mars de 1897).

Aprenen Regionalistas



Mo fa gaire temps que un diputat regionalista de Catalunya digué a n'el Congrés espanyol que si el Rey vingué a Barcelona no fora tan ben rebut com ho fou sa mare l'any 1888 y menys si l'acompanyaven els seus ministres. Aquestes paraules pronunciades mes per l'impresió que produí el viatge d'en Dato que no dictades per la rahó y el seny, proven d'una manera ben patent y clara el desconeixement que tenen del poble y la falsetat de las campanyas bullangueras. Ells creuen que, amb un tancament de caixas, una campanya d'insults contra 'ls republicans, mitja dotzena de bregas electorals, tot plegat amant amb la reclamació de una mitja autonomia, un convert económic ó una zona neutral n'hi havia prou pera tenir ben seu al poble y are amb motiu del viatge del Rey s'hauran pogut ben convenser que 'ls seus partidaris son tant inconients com abans de las campanyas practicas dels regionalistas.

Fan de mal endevinar cosas tan complexes com la manifestació dels sentiments de un poble; actuan tantas y tan variadas foras que 's fa difícilissim profetisar la resultant. Fins suposant que la propaganda sia ben feta y educadora sempre será un problema de factors desconeguts perque a cada instant cambian degut a trovarnos en un periodo en que se fa verdadera revolució de cervells y que per lo tant no s'han fixat encare las ideas; per aixó deya que profetisar la resultant es tasca poch menos que impossible.

Y si ens ficem amb el personal que portan els regionalistas y amb que la majoria d'ells s'en feren perque 'l Estat espanyol perdé 'ls mercats colonials, ó perque era moda quatre anys enrera, ó potser cansats d'esperar la vinguda de Carlos VII, ó per altres rahons semblants a n'aquestas ens convenserem encare mes de que 'l viatge no podia donar altre resultant que la que hem vist amb sentiment y tristesa els que voldríam veure dintre de casa un poble seriós y concient, y no un poble de neurótichs y epileptichs.

Si, no podia donar altre resultant que la que venim profetisant nosaltres ja fa temps y 'ls fets han de servirnos d'esperiencia a tots. De la mateixa manera que nosaltres amb sinceritat confessariem nostres erros si ens haguessin equivocat en nostres profecias, avuy que son ells els que tocan per tot el descrédit de sos procediments y la falsa educació que donan al poble; avuy que com sempre han d'anar per no quedar-se sols, a remolch de la massa inconcient y estúpida, tenim dret nosaltres d'exigir, pera el bé de Catalunya que no se gueixin mes redolant per l'abim de perversió moral en que fa temps se trovan; tenim dret en nom de la Patria a exigirlos que abandonin tot lo que sigui font d'inconciencia exercint tant sols aquella propaganda que fa de

cada català un soldat convensut y abnegat pera la causa de la terra.

De tot hi ha hagut aquest dias, de tot menos, serietat que es lo que hauria d'esser la característica del nostre pobl. Els uns, fent d'espectadors moguts per la curiositat, han contribuït inconcientment a la manifestació dels pahidors agrahtis; els altres associantse per contagi al entusiasme oficial, han fet que Barcelona se manifestés ben diferenta, de lo que realment es. No es pas que volguem alabar l'actitut dels anomenats avençats; no es pas que volguem encomiar certa classe de manifestacions que acreditan d'intolerants, als que las portan a cap ni que siguem partidaris de intemperancias que si per una part indican poca educació individual per altre mostran un gran retrás colectiu, no; pero entenem que entre 'ls dos procedirs n'hi ha un que al nostre modo de veure, encaixa mes amb la serietat d'un poble que tingui clara conciencia de lo que es y pot ser; aquesta actitut no es altre que la que adoptan els pobles quan tenen fé y esperansa en sos ideals, es l'actitut de serena indiferencia que adoptaren els defensors de Barcelona en 1714 quan rendits per las foras enemigas vegeren entrar els exèrcits castellá y francès sens n'í sortir de sas casas en las que amb las cynas del treball guanyavan, com si tal cosa no passés, el pá de cada dia; sense, en una paraula, concedir importancia a una cosa que sols té la que vol donarsel.

Prenehm nota els defensors de la causa catalana y sapiguem que avans de fer res pràctic n'hem d'esmentar molts de jornals que assabonin la terra patria, d'altre manera no obtindrem mes fruits que 'ls que acabem d'obtenir ó sigui un grapat de tronjas agres.

J. M.

Es una idea



EMÀ a la tarda, quan se celebrí en el gran saló de Llotja, tot adornat de brancatge y d'emblemes patriótics, l'hermosa festa dels Jochs Florals, quan entre 'ls acords de la marxa real de Joan I y viscas a Catalunya pujá al trono de la poesia la reyna de la festa qui entregará 'ls premis als poetes y literats qui millor hajin cantat la Fe, la Patria Catalana y l'Amor, alguns concurrents exclamarán sens dupte: és possible que un sentiment tan pur y enlayrat com el qui en aquets moments fa despertar nostre entusiasme, en altres llocs degeneri en baixes passions de política personal, com estém presenciand cada dia ab fonda pena 'ls catalanistes?

Y la mateixa exclamació 's fa quan s'assisteix als grans concerts del «Orfeo Catalá», y en les vetllades patriótiques que se celebren en nostres societats d'«Esbarjo». Y igual extranyesa trova l'excursionista qui visita les feréstegues y encisadores regions de nostres Pirineus, del Montserrat y de les Guillerfies, en que res-

pira un ayre flayró, vivificant y sa, tan pur com el caràcter masclé d'aquells pagesos verament catalans qui, no havent encara rebut influencies de gent extranya, ens fan recordar la franquesa candorosa del Muntaner; la llealtat pregonada per nostres comtes-reys y la forsa vital de la rassa dels almogávors y del temps den Serrallonga. Y igual que quan s'admiem les joyes arquitectóniques de Ripoll y Poblet y Santes Creus, hon jauen les despulles dels sobirans qui omplenaren de gloriosos fets l'istoria de nostra terra, y molts altres monuments de riquissim gust artístich, avuy mitj enrunats, testimonis de nostra grandesa passada.

Quan un catalá frueix y admira les bellesses del terrer catalá y de la costa llevantina, la senzillesa y candor de ses costums típiques y de sa música popular, quan reconcentra tota la seva atenció en lo que fou en temps mes felissos la Nació Catalana, experimenta un plaher misteriós qui 'l transporta en éxtassis dolcíssim a un món d'esperansa y amor, qui li inspira un desitj vehement de veure 'l poble catalá unit y agermanat en un sol pensament, en un sol cor, en l'idea sagrada de Patria y Llibertat. Y com mes s'extassia en aquets pensaments, pensa cada vegada mes admirat: és possible que un sentiment tan pur y enlayrat com el qui en aquets moments fa despertar nostre entusiasme, en altres llocs degeneri en baixes passions de política personal, com estém presenciand cada dia ab fonda pena 'ls catalanistes?

L'explicació es senzilla y fàcil.

La puresa del sentiment, l'honradesa de la voluntat, l'amor a la Patria Catalana, aixó es catalanisme. Qui experimenta aquest sentiment, qui es ben honrat, que estima desinteressadament a Catalunya, aquest es catalanista. Entre 'ls indiferents, entre 'ls hipócrites, no 'n busquem cap perque no 'n trobareu.

Pero 'l nom está molt corromput, ningú ho posa en dupte; y com que la escola de les ambicions y de les concupiscencies ha escampat deixebles per tot arreu, es molt natural y no gens extrany, perque aixís succeeix sempre, que 'ls qui ambicionin enlayrarse ó satisfacer baixos egoismes, s'apoderin de una idea noble y hermosa pera explotarla, puig si l'idea que escullissin tingué en el poble poca veneració, ningú 'ls apoyaria y per lo tant no lograrien satisfacer llurs abominables desitjos.

Aquets, pera explotar l'idea catalanista, es veuen precisats a formar un partit polítich, puig no sols representen una part de Catalunya, la part mes insana, sino que com a parcialitat política tenen de lluytar contra altres partits igualment explotadors d'altres idees simpátiques.

Veusauqui perque cal distingir entre 'l catalanisme-idea, y 'l catalanisme-partit, explotador d'aquesta idea.

El catalanisme-idea, expansió natural y espontánea, forsa de la vritat, fe, amor y esperansa, aquest es l'objecte de nostra especial devoció.

El catalanisme-partit, secta d'ambiciosos y explotadors d'una idea noble, es per nosaltres lo mes repugnant y execrable.

BONAVENTURA RIBERA.

UN TRACTAT

Inglaterra y Fransa han celebrat definitivament el tractat referent al Marroch sense preocuparse de la existència d' Espanya, que per aquells cantons d' Africa hi té 'l'cos y l' ànima, el seu passatyl seu present; y el seu pervindre segons confessió dels propis interessats.

A nosaltres ens té sense cuydado que s' haigin olvidat d' Espanya en aquesta cuestió sobre aquelles terras en las que ni uns ni altres hi tenen cap dret, mes ne parlém pera posar las cosas en son lloch y donar á cada hu lo que li perteneixi; y sobretot pera injectar una dosis d' optimisme en las venas d' aquets espanyols contristats que veuben perdut el llur pervindre desde la celebració d' aquest tractat.

Escolteume germans de *patria grande*; (Aquet títol vos el dono desde que la visita real ha apaybat als vostres ulls l' aspror de certas diferencias), escolteume:

Vos haveu capiccat per una cosa sense importancia y cal que la pau perduda retorni als vostres esperits parlantvos ab el cor á la mà qu' es la manera de parlar cuan se tracta de bons germans. Inglaterra y Fransa s' han olvidat de vosaltres y es molt comprensible y justa la indignació cuan la nova del tractat fou arribada, perque á sangs calentas un home no sab may lo que 's fá; mes tingueu ben present la mena de relacions que vos lligan al Africa y allavors digueume: que hi fa que vos haigin olvidat dos sobrevinguts mentres no vos olvidin la gent d' aquella terra?

Y en veritat vos dich que las tayfas d' alarbs no poden olvidarvos. Vos hi lligan ab ells vinculs de sang y es sapigut y es ben cert que la sanch may se torna aygua. Junts y ben amichs haveu passat anys y panys y el recort del comú hostatge vos fa amichs eternals. Ells á Espanya vos donaren la seva paraula y una llenca d' historia de set segles. Ells feren á Espanya célebre cuan en ella vivian per las arts y la sabiesa. Ells hi deixaren trossos de la seva ànima qu' avuy conserven mitg olvidats pero no menys vivents y encare per sigles y sigles s' aixecarán pera contarho las preciositats de la Giralda y l' Alcazar de Sevilla y l' Generalife y la inimitable Alhambra de Granada qu' un rey vostre va desfigurar vestintla com de tímicas vellars. Junt ab ells heu correut la pólvora. Sou sanch de la seva sang y vida de la seva vida; y sou mes encare perque del maridatge entre aquell poble y vostres antepassats n' heu nascut portant á las venas sang d' uns y altres. Sou els seus fills.

Espanya tota ajassada á ran de l' Africa li brinda la constant encaixada de familia y si una grapa inglesa sembla interessada en prohibirho, res hi fa; la grapa hi será de per fora pero part de dintre, en el cor no pot serhi. La vostra ànima es tota d' ells y l' ànima d' ells es tota vostra.

Que vos haigin olvidat Inglaterra y Fransa? y bé, que hi fá?

Pot succehir per exemple qu' un día vos entreguin sempre mes d' aquelles terras trencant aixis brutalment lasafeccions profundas nascudas ab motiu d' haver tant temps viscut sota un mateix sostre. En aquet cas, vosaltres que sou tant idealistas trobareu consol tot seguit ab sols pensar que tot lo qu' es ànima en aquella gent estarà ab vosaltres: llengua, geni, poesia. Podreu també protestarne de que vos entreguin y en aquet cas teniu segur la ajuda moral y material dels germans que vos esperarán ab els brassos oberts.

Y si com es ben natural y llògich, vos treuen á tots plegats de lo qu' es en últim terme la casa dels altres; ¡ah! alashoras podreu fer efectiu el vostre pervindre y per primera volta podreu proclamarvos lliures y totalment emancipats no respectant vinculs de sang ni res pera consolidarvos en terras estranyas sense altre dret que la força bruta. Y fins ab un sencill tractat podria sortir ayrosos de la lluyta; cambiant, per exemple unas cuantas lleugas de terra africana per la Granada dels seus somins que si ells no sapigueren conservar com á homes vosaltres ho haveu sapigut respectar com á artistes.

Si vos trobessiu en aquet cas tinch las mevas rahons pera suposar qu' aixis obrariau sense desmentir la vostra historia. Sols ha de menester se' un xich aixalabrat un poble pera fer una cosa semblant y d' aixó 'n son mestres. Recordeuvos sino d' una reyna qu' empenya las sevas joyas pera fervos fer un poble gran ó un gran

ridícol; y de que la llengua de Cervantes ha adquirit tanta extensió perque els seus compatriotas han sigut pastats ab fanch d' aventurers.

F. y C.

Reaccionaris

Perque som reaccionaris els catalanistas?

Quantas voltas he fet aquesta pregunta á n' els que ab tota *autoritat* ens ho poden dir, per esser d' *idees avansadissimas*, y may m' ha sigut contestada categòricament; y per mes que jo, per mi mateix, hagi buscat un motiu, una rahó per poguer justificar aytal calificación, no l' he sabut trobar. Tal volta es que l' entusiasme ab que professo aquest ideal nacionalista no me 'l' deixa entreveure ó es qu' es reaccionari l' estimar á la patria volguentli reivindicar llur llibertat, volguerla fer ben gran y rica, aymar la llur llengua mes que totes las altres, l' esser enemich de tot absolutisme? Ho es lo volguer la verdadera llibertat d' un poble que pensa y treballa y l' dret colectiu é individual? Ho es en fi lo treballar per l' autonomia de Catalunya perque aquesta puga regirse ab las lleys qu' inspirin llurs origen, caràcter y costums?

Si la defensa de nostres doctrines, símbol de llibertat, amor y civilisació, es reaccionaria, ahont es el progrés que tan anomenan en sas prédicas eixos acérrims é infatigables propagadors de las *idees avensadas*?

Las respuestas qu' han fet sempre no han sigut jamay fetas ab entereza y rasonament. Sempre ab ambigüetats que sols deixan entreveure una ignorancia ó mala fé; més tingan ben entés eixos *avensats* que la burla ó calificación que pugan fer de nostre ideal, enlloch d' esser l' arma de destrucció ó desgabell dintre nostre camp, nostres conviccions, nostres creencias es refermerán més y més, puig que llurs paraulas injustas é irrahonables, després de faltar al respecte que tota idea deu inspirarnos no lograrán jamay que, ni per un sol instant duptem de lo qu' ens he surt del cor. Y en quant als nostres actes, tampoch sos propòsits cantarán may victoria d' habernos ridiculizat, puig que n' es nostre conciencia el guía qu' ens porta pel camí de la persecució dels fins de nostres idees.

S. MOYA Y BURRUT.

Tarragona Avril 1904.

ENGRUNAS

Capitols pera la regeneració d' Espanya.
Copiem de un diari, el següents brots, d' un llarch y detallat telegrama:

Madrid 21, 23 30.

«El suceso más importante de hoy, entre la gente de Madrid, ha sido la cogida de cuatro toreros.

He aqui algunos detalles:

En el segundo toro de la corrida de hoy ha sido cogido el diestro Lagartijo.»

Segueixen pormenors de l' agafada y explicacions de la ferida, y després continuan las desgracias:

«Antes de terminar la curación de Lagartijo fué conducido á la enfermería el Algabeño en brazos de los monos sabios y de algunos individuos de la cuadrilla, herido por el tercer toro.»

Aquesta *cogida*, que per lo vist té molta gravetat va seguida d' una serie de detalls, y tot seguit, altre matrimoni.

«También ingresó en la enfermería el Formalito, con fractura del dedo pequeño de la mano izquierda.»

Y per si no n' hi hagués prou, l' espasa improvisat que se encarregá de matar els toros, l' hi passá lo següent:

«Después de la lidia de los tres últimos toros, que se hizo en medio de grandes y continuas emociones, Calecito, que fué el que los despachó como pudo, se retiró á su domicilio, con la cara vendada, en un coche de punto por no poder ir en la jardinera que le condujo á la plaza.»

Esperintse que encara no estan llestos:

«Además de las cuatro desgracias de que hemos dado cuenta sufrió también una cogida el banderillero Recalao, pero sólo resultó con contusiones.»

A n' aquest pas l' abolicí de las *corridas* de toros será un fet; lo que no será un fet, per anys que passin ni per toreros que s' inutilisin, será la regeneració d'

Espanya cosa que avuy per avuy considerem l' impossible mes grós que imaginarse puguin.

Toreros idolatrats, polítichs d' ofici aplaudits, manolas xulos y pinxos que fan de las sevas, y classes pasivas, qu' estroncan la vida: veusho aquí tot. Y després d' aixó diguem: ¡Viva España!!

Una mostra de lo *arreladas*, que avuy día, tenen la gent las idees.

No 'm recorda á quin punt de Mallorca, els fills dels mes significats republicans anaren á rebre al Rey y l' acompanyaren desde l' *Giralda* fins á terra remant y dirigint la canoa en que aquell anava.

Després d' aixó, un hom ja hu creu tot, ó mes ben dit ja no creu en res; perque quan considera, que las conviccions que avuy s' istilan, són totes si fá ó no fá de aquesta categoria, la veritat, l' hi venen ganas de ferse moro, posarse á contemplar, de día el sol y de nit las estrelletas, y deixar que rodi el mon y passin els anys de vida que al cap y á la fi bestioleta mes bestioleta menos no vindrá pas de una ¡N' hi han tantas!!

Y no creguin que 'ls republicans de la isla vehina siguin una essepció, ni que aixó sigui esclussiu dels republicans, perque, grux de mahó mes grux de mahó menos, tot está á n' aquest nivell.

Y ben mirat potser son ells els que van bé, que si bé hu considerem no val la pena de pendres res en serio. Els uns amb l' excusa de l' afinitat, els altres amb l' excusa de la cortesia ja todos *somos hermanos*. Y la germanó es la mare de tots els vicis... polítichs.

Que si hu había de fer, que si no había, els regionalistas *afins*, han tingut aquets días mar de fondo per *sobres* del discurs que un regidor barceloni dirigí al Rey d' Espanya demanantli l' autonomia de l' *ensanxe*, ó sigui: la *autonosuya*. Y vetaquí que 'ls de la afinitat, que son els que tot essent mes radicals que aquestas lletras arpeglian als que 's perden, vinga felicitar als *protestants* y vinga donarlos coratge y vinga atreuressels camp á n' ells y vinga dilshi que eran els mes macos y axerits del *universo* y... en fi que qualsevol hauria dit que ja menjavan en un mateix plat; emperó, (sempre hi ha destorbs) vetaquí, qu' els *protestants* que á la *cuenta* ja las han passat totes (las cuentas) y que per lo tot saben de sumar, restar, multiplicar y dividir un cop fetas aquestas operacions y de contar amb els dits de la ma dreta, perque no 'n necessitavan mes per las pocas ganancias que hi feyan, acordaren donar las mes expresivas gracias als incorruptibles y quedarse allá hont eran, *acariciant* aixis l' hermosa idea de poguer un día llenyar als quatre vents aquell mateix discurs, no devant del Rey, sino á nel semicírcol del Congrés, que es allá hont donan resultat las lluytas.

Naturalment que aixó feu quedar amb un pam de nas als nostres germans de *radicalisme* qui després de alabar tant y tant als *radicals* afins d' ells s' han trovat amb que aquets no han volgut formar colla, acreditant-se aixis una vegada mes (no vé pas d' una) de que com á *talents* polítichs y com á *dó d' acert* y com á *previsors* no hi ha qui 'ls passi la ma per la cara; fá temps que no n' erran cap.

Y bé, preguntaran vostés: ¿perque protestaren els *afins* d' els *afins* nostres? Aixis m' agrada que s' enterin de tot; ja 'ls hu esplicarem perque.

Aquets senyors regidors que no tingueren inconvenient en fomentar la divisió haguda en la *Unió Catalana* sis anys enrera passant ells á engroxir els rengles dels partidaris de la conxorxa polaviejista; aquets mateixos que estavan d' acord amb els cinch Presidents portadors d' un minatge á la Reina que si fá ó no fá deya una cosa per l' istil que l' discurs de *dissidencia*; aquets mateixos que contemplaren sense protesta el pacte de Lleyda fet per en Russinyol y en Paraisso; aquets que han llegit y rellegit, escrits potser per ells mateixos, els articles que forman la campanya oportunista y evolutiva de La Veu de Catalunya; aquets que han pres part directe en els actes d' enterbolit y migrist catalanisme portats á cap per la *Lliga Regionalista*; aquets que han sancionat la desmoralizadora campanya electoral feta per els práctichs regionalistas, are surten escrutits perque uns quants senyors tenen la ignosencia de fer un discurs devant del Rey: ¿No s' excruxen?

¡¡Columnets de carro!! ¡¡Els sants ignocenton!! No

han de desesperarse? ¡Els que sempre n' han protestat d'aquests medis; ells que per sobre de tot hi han posat l'integritat del seu credo polític: ells que... no sortiren diputats las eleccions passadas: ¡Angela! Veu-saqui la mare dels ous. Aquesta es la verdadera afinitat, aquesta la vera abnegació dels que abdicen de las sevas *arreladas* conviccions y palesament s'ajuntan, *sacrificantse*, als acorts de las majorias; aixó es lo que fá que 's trovin agermanats tots els autonomistas...

En un mateix pilot d' escombraries, tranquilament menjavan una rata y un gat. Ningú hu diria que rata y gat poguessin ajuntarse, n' obstant, l'aliment que en aquell pilot de miseries hi trobavan, era la clau de l'afinitat de gat y rata.

Res té d' estrany que, políticament, siguin afins els mes'oposats d'idees; busqueu la clau en las miseries y ambicions dels homes.

L' Antich Concell municipal barceloní

Conferencia donada á la «Associació Popular Catalanista» lo 24 Mars 1904 per En FRANCESC P. CURET.

(Continuació)

Se dictaren encertades disposicions encaminades á reprimir certas costums que no favoreixian gayre lo bon nom de la ciutat, com l' excessiu luxu en lo vestir qu' arribá á derivar en prodigalitat, certa mena de jochs, aixis com se reglamentá la prostitució, al objecte de que aqueixa taca indispensable mentres á la Societat existeixin estúpids convencionalismes y preocupacions tontes, no constituís un perill pera la moralitat y salut públicas, aixis com fessen impossible lo avuy día nomenat *mercadeig de blanques*.

Un cop á la setmana los Concellers visitaban los empresonats pera enterarse de si estaban ben tractats aixis com per activar la formació dels processos.

Ab lo ben entés y llogich criteri que de las lleys tenian aquella gent, se comprén que 'l poble estigués joyós de sas institucions y no sentís gens lo pes de la lley qu' ofega las iniciatives y romp la individualitat, quan van acompanyadas de la obligació imposada en son cumpliment,

Aixis es que 's modificaren los costums, se remeyaren las necessitats, se combateren las exigencies dels dalt y s' ofegaren las obligacions despóticas, se feren mes intimas las relacions de societat y familia, se doná mes vida á los arts y mes impuls al comer, marxant arreu á passos aegantats la civilisació, debentse principalment á n' aqueixa institució lo predomini que la República de Barcelona, exercia en lo Mediterrani, rivalisant ab las repúblicas italianas:

Lo Concell de Cent quan ho creya necessari, sempre que la patria ó els interessos de la ciutat estaban en perill, convocaba al poble á *sometent* fent la proclamació del usatge *Prínceps namque*, dit aixís per esser aquestas las duas primeras paraulas del text, ab tota solemnitat. Aquest usatge prevenia que quan lo príncep se trobés sitiát ó tinguéss sitiats als enemics, ó hi hagués noticia de que altre rey venia contra d' ell y hagués cridat lo país en son socós per medi de cartas ó enviats ó per altres medis, es á dir, ab focs ó lluminaries, tots los homes, cavallers, y paisans que tinguessin edat suficient y aptitud pera lluytar, tant prest com ne tinguessin noticia, deguessin acudir á son socós, lo mes prompte possible.

Las forsas pera la defensa de la ciutat y llurs interessos, consistían en un cos nomenat la *Coronela*, que formaban los gremis de la ciutat, agrupats baix sas respectivas banderas, formant companyías, essentne lo quef nat, lo Conceller primer.

Los individuos que formaban dit cos militar s' ensinestraban en lo Born, com los romans en lo camp de Mart (1).

La gent d' armas alistada pera la ciutat, se mantenía del seu senyalat pel Concell de Cent.

La proclamació del *Prínceps namque* s' encarregaba de posarla en execució lo Veguer, per lo general, donchs en los darrers temps del Concell de Cent en que aquest degué lluytar per la independència de la patria, amensada pels reys castellans, feya dita proclamació lo batlle ó lo Conceller primer ó en cap.

Pera la cerimonia de proclamació del *Prínceps namque* y axecar los sometents, lo veguer sortia ab lluit acompanyament á recorrer las plassas públicas y parantse en totas á la lum de mates y bruchs ó teyas encesas, qu' alguns servidors ó criats de la vegueria duyan á las mans demunt de pals, manaba llegir en veu alta lo esmentat usatge y tot seguit donaba lo crit de ¡Via fora! responent la munió á n' aquet crit y repicant totas las campanas de la ciutat tant dels edificis civils com rel·ligiosos y fins las campanetas y esquellas particulars.

Mentre tant s' encenian entorns de la ciutat grans fumeras si era de día y fogatas si de nit, senyals ab que s' avisaba als pobles immediats.

Acabada la cerimonia de la publicació, passaba lo Veguer á Casa la Ciutat pera posarse d' acort ab los Concellers.

En aquest cas, s' apressaban los Concellers á reunir lo Concell dels Cent jurats. Reunit lo Concell y acordat axecar la Bandera de la ciutat, que era indistintament la nomenada de Sta. Eularia, per tindre dita imatge pintada á la tela, ó la de St. Jordi per esser blanca ab la creu de St. Jordi, se deixaba á n-els Concellers l' encàrrech de cuidar de tot en lo Concell del Trentenari y á la vintiquatrena de guerra, qu' era una junta extraordinaria de guerra; á so de trompeta se publicaba lo sometent y s' invitaba al poble á acudir á la Casa de la Ciutat al acte de treure la bandera, pera dur la qual á proposta dels concellers; nomenaba la vintiquatrena lo ganfaloner, que debía encarregar-se.

Quan tots los invitats estaban reunits, los concellers ab sas gramallas de porpra, se dirigían á la Sala del Trentenari y el Conceller primer, prenia la Bandera qu' entregaba á 4 membres de la noblesa, los quals debían durla enrollada y estesa sobre llurs espatllas fins dessota la finestra en que havia de colocarse. Lo Conceller en cap marxaba darrera ab la ma dreta posada en lo pal á fi de manifestar qu' era ell qui la treya. Seguien després los demás concellers y precedían á la comitiva los macers, patjes, trompeters y timbales.

Aixís qu' estaban sota la finestra hont havia de quedar posada la Bandera los tres dias de consuetut, se la pujaba per medi d' uns cordons de seda y or, tenint especial cuidado en no introduhirla dins, perque una volta sortida de la casa ja no podia tornar á entrar sense deixar d' existir la causa del sometent.

Aquesta cerimonia tenia lloch al so de clarins y tabals.

La finestra tenia que estar adornada ab un doser y domassos de vellut carmesí. Mentres estaba enarborada no podia abandonarse ni un moment la seva custodia.

Donábanli guardia constanta, rellevantse per torn, la companyia de la Coronela y un dels Concellers ab qualeuns individuos de la noblesa, debían vetllar junt á ella, tant de día com de nit. Durant aquesta, quedaban encare en la plassa al menys quatre graellas y entorn de la Bandera gran profusió de blandons de cera.

Passats los tres dias, se traslataba la Bandera ab gran y lluit acompanyament, portada pel ganfaloner nomenat al efecte á la porta de la ciutat qu' estaba en la direcció del camí qu' havia de seguir l' estol y alli ab la mateixa cerimonia, era enarborada en la torre fins al moment de surtir al camp. (1)

Grandíssima fou, la influencia que sobre la cultura y civilisació de la ciutat de Barcelona en particular y tot Catalunya en general, exerci la institució del Concell de Cent á qual ombra lo treball perfectament honrat y reglamentat, s' expandi en tots los rams de la activitat humana; progresan las arts, milloran las costums, la literatura produex obras admirables, se desanrotlla l' esperit d' Associació gremial, surxeixen hermosos monuments, las naus barceloninas s' ensenorejan per complert del Mediterrá, mantenint actiu tráfeh ab los pobles tots de las costas africanas y del Assia y apareix lo famos *Llibre de Consolat* codich que sens disputa fou la base de la llegislatió marítima en la Edat Mitjana, corrent y vàlit en tot lo Llevant, acatat y seguit com á guia en la judicatura mercantil de diversas nacions, traduït de la llengua catalana al italiá, al francés, al llati y holandés, y senyalat per notables crítics y historiadors, com el mes antich en son género que en la Europa fou conegut. (2) Lo comer s' afirma

cada día més en los ports del Egipte y Assia menor, convertintse en una paraula la República de Barcelona en empori del Mediterrá y obrintse pesantre 'ls pobles mes avansats de la Europa.

Com á petita mostra de lo que Barcelona deu á la iniciativa del Concell de Cent, esmentaré l' establiment y construcció de las *Dressanas*, en temps de Jaume I capás per abrigar 30 grans galeras; la Llotja de Comers en 1382, construïda per atendre á las creixents necessitats del comer de Barcelona, dependint dels Consuls de Mar. Del edifici primitiu encare se conserva lograndiós y hermosissim Saló de Contractacions en el qual se celebra cada any la festa dels Jochs Florals; la Casa Comunal, en 1373, hermosissim monument gótic civil; l' Hospital General en 1401; lo Banch Públich dels dipòsits y cambis generals, de la mateixa época, primera institució en ordre á antigüetat entre las similars d' Europa; la Universitat d' Estudis Generals que 's fundá en 1450, comprent los estudis en Gramática, Filosofia, Teologia, Jurisprudencia y Medicina, lo Port que fou comensat en 1417, la reclusió de las adulteras en una casa nomenada de las Egipcias; la del Hospital de Misericordia que protegi y dotá desde 1577 y l' enllosat dels carrers y plassas, tot pagat ab cabals propis de la ciutat.

Veritable representació lo Concell de Cent del esperit lliure y expansiu dels catalans, fill amantissim de la Patria catalana, sabia imposarse y fer oir se airada veu quan se pretenia mermar la seva llibertat y quebrantar las sevas lleys y prerrogativas, demostrant la enteresa y valor civich de nostres avant passats, valenta interpretació del enérgich é indomable carácter catalá, que no 's tors devant de cap imposició.

(Seguirá.)

Associació Popular Catalanista

La 2.^a de les conferencies históricas organissades per aquesta Associació aná á càrrech den Bonaventura Riera, qui explicá, devant de nombrosa concurrencia, 'l tema: «En Ramón Muntaner y 'ls Almogávors.»

«Ningú de nosaltres ignora—comensá dihent—que 'l període mes brillant de l' historia de Catalunya, aixó es, el qui está comprés entre l' adveniment de Guifré l' Pilós y 'l regnat den Ferrán d' Antequera, coincideix ab l' existencia d' una rassa guerrera que per sos fabulosos y quasi increïbles fets d' armes fou el terror del Orient y l' admiració de la posteritat. Aquesta coincidencia significa que 'l carácter mascle y la fortaleza d' ánima d' una rassa imprimeix an aquesta un segell de dignitat y superioritat que la fa ésser respectable y temible, y manifestantse en fets histórichs, la corona d' una aureola de gloria que sols dura mentre subsisteix íntegrament y sense corrupció aquella fortaleza de carácter. Tant es aixís, que tan bon punt s' iniciá la decadencia d' aquesta Nació, ja no se sent parlar mes de l' existencia ni de les gestes de la rassa dels almogávors. Podríam dir que ells eren el bras fort de Catalunya, els executors de la justicia per lo que respecta al dret internacional, els qui feyen respectar el nom de la Patria, la guardia d' honor ó la milícia distingida de la majestat catalana-aragonesa.»

A continuació estudiá l' origen dels almogávors, sens dupte una de tantes races germániques qui envahiren nostra península després de la dominació romana, quines races mes tart, ab la vinguda dels serrahins, s' arrelaren fondament en nostra terra, constituint uns dels elements étnichs qui formaren nostra nacionalitat. Explicá també 'l motiu de que la paraula *almogávar* sigui de procedencia arábica y no catalana, puig com qu' 'ls moros vivien continuament sobressalitats pel temor de les incursions devastadores d' aquella gent que s' havia situat en les fronteres de mitjdía, ells devien ésser els primers d' anomenarla.

Després de descriure 'l modo de viure d' aquella rassa famosa y la seva manera peculiar de guerrear, feu una lleugera narració de les empreses militars del temps de Pere II y de l' expedició de catalans y aragonesos al Orient, en les quals se distingiren notablement els almogávors, y sobre tot en aquesta darrera, l' intrèpit Ramón Muntaner, á qui calificá 'l conferenciant de «gloria de les armes y de les lletres catalanes», tot aixó intercalat ab la lectura d' interessantissims fragments de l' hermosa Crónica del propi Muntaner, testimoni presencial d' aquella grandiosa epopeya.

(1) Las Calles de Barcelona.—Victor Balaguer.

(2) Barcelona en la mano.—J. Roca y Roca.

(1) Los Concilleres y el Consejo de Ciento.—Anotas.

Al fer la crítica dels fets dignes, no s'ha de oblidar que som exposats als fets tal com se'ns troben escrits en els documents contemporanis i segons la relació de testimonis oculars. Empro la missió del historiador no és limitada a copiar narracions al peu de la lletra ni a entusiasmar-se i ponderar-ho tot com a glòries portat del apassionament patriòtic, sino que la seva tasca és estudiar fredament els fets, esbrinant-lo que hi hagi de cert i procurant descobrir errors i maldes interpretacions, per medi del estudi crítich, del criteri científich, puig no ha d'ésser l'història una senzilla narració o una novel·la, sino una ciència y de les més importants. Donchs bé: al fer molts historiarres la narració dels fets dels almogàvers, en vista dels èxits admirables de llurs atrevides y fabulosas empreses, han voltat an aquells brúns catalans d'una aureola de glòria, que en nostre humil concepte es exagerada. La glòria existeix quan s'han fet amb indiscutible mèrit actes de positiva utilitat al moh, sobre tot si aquests actes se refereixen al progrés intelectual ó moral. Però els almogàvers no conreen l'intel·ligència ni el treball: ja ho deyen els meteixos que no eren sabaters, ni teixidors, ni homiens de vila, sino que sols vivien de fets d'armes, y en efecte, portaven una vida semi-selvatge. Mes cal fer remarcar, pera posar totes les coses en son lloch, que ab tot y portar aquella vida tan bullanguera, indisciplina da y belicosa, no registrém en la crònica de llurs fets res qui's deshonorí; ni la mes petita desllealtat, ni la mes petita traïció, cap taca moral que afecti a la comunitat, que ja es molt pera una gent com aquella; tota la seva ferocitat, tot el seu vandalisme, tot el seu terrible geni, ho guardaven pera l'enemich. Hi ha qui opina que una rassa qui no vivia del treball, sino del pillatge y de la guerra, seria avuy indigna, no mereixeria cap bon concepte. Cada cosa en el seu temps. Si avuy aixó seria execrable y contrari a la civilització, en aquells temps de continua guerra era necessari. Si es cert que 'ls grans fets historichs son providencials, providencials devia ésser l'existència d'aquella rassa famosa, puig ben segur que sens ella haguera trigat molt mes a portarse a terme la reconquesta de la Nació Catalana, y la Corona d'Aragó s'haguera vist petita y poch respectada, humiliada pel poder de Fransa y les passions terrenes d'un mal papa. Qui sab si allavors ja haguera comensat a iniciarse la decadencia que vingué algunes centúries mes tart!

Per aquestes consideracions, si la serena crítica històrica no hi veu veritables glories en els fets dels almogàvers, cal regoneixer la grandesa del reyalme català-aragonés, cal regoneixer la forsa, la vitalitat de la rassa catalana, y cal també regoneixer que mereix a aqueixa forsa hercúlea de nostra antiga rassa, exteriorisada en los almogàvers, es degué que son domini s'extengués per totes les costes del Mediterrani, y que en lo mes alt de l'Acropòlis d'Atenes, bressol en altre temps del art y de la poesia, hi onejés triomfant y gloriós, pera molts anys, el penó nacional de nostra estimada Catalunya.

Jochs Florals de Barcelona ANY 1904

VEREDICTE

Englantina d'or.—Premi. Composició número 9. Cisma. Accésit primer. Núm. 176. La Agullola. Accésit segon. Núm. 330 a Polònia.

Viola d'or y argent.—Premi. Composició núm. 29. Coronas. Accésit primer. Número 89. Babilonia. Accésit segon. Número 310. Retaule. Mencions honoríficas. Núm. 269. La llàntia del Santíssim.—Y número 238. Després del pecat.

Flor natural.—Premi. Composició número 81. Glosa. Accésit primer. Número 180. La filla del Carmesí (Petiteta).—Accésit segon. Núm. 322. L'etern fement. Accésit tercer. Núm. 307. Viatge. Mencions honoríficas. Núm. 71. El gran poema.—Número 329. Cròquis Pirenencs.

Premis extraordinaris.—Una copa artística, ofrena del Consistori. Composició número 169. Animas blanques. Accésit primer. Núm. 60. Deu en la clota da. Accésit segon. Núm. 228. Jub.

Premis extraordinaris que ofereix el Consistori.—Composició núm. 248. Selva animada. Accésit. Número 59. Hivernenca. Núm. 334. La sotana vermella.

Accésit. Núm. 97. Recorts. Menció honorífica. Número 86. Cors verges. Accésit. Núm. 202. La corona y el capítol. Premi ofert per l'Excm. Ajuntament de Tarragona. Composició número 247. La obra del sis dies. Accésit. Núm. 269. Estiuheig plurius enigma. Premi de la Unió Catalanista. Composició número 83. Contes y estudis. Accésit. Números 277. El Calvari d'una vida; 281. Ofegant el recort; y 274 Realitat. Premi ofert per l'Ilm. Sr. Bisbe de Vich. Composició número 242. Sant Pau de Narbona, etc. Menció honorífica a la composició número 166. La fe catòlica va fer gran a Catalunya.

No s'adjudican: el premi del Consistori a la millor lletra per un himne dels Jochs Florals; el premi ofert per l'Eminentíssim Sr. Cardenal Vives, y el premi de la Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat. Fou escrit y firmat el present veredict en la ciutat de Barcelona, diada de Sant Jordi, 23 d'abril de 1904, pels VII Mantenedors.—Joaquim Riera y Bertrán, president. Joaquim Botet y Sisó.—Vicens de Moragas.—Ferrán de Querol.—Ignasi Iglesias.—Antoni Bori y Fontestà.—Manuel de Montoliu, secretari.

BIBLIOGRAFIA

AGNA-MARIA per Pompeyus Gener.—Preu dos rals. Aquesta bonica llegenda del temps de la guerra dels Segadors (1640-1647) fou la obra escullida per l'editor de la Biblioteca «Nova Catalunya» com a volum seté de la mateixa, que sigui extraordinari; aquesta obreta, que no's res més que una recopilació de fets que donaren lloch a diferents cançons populars catalanes, entre ellas «La Dama de Reus», es ademés d'un preciós cant d'amor, un clam de venjança contra 'ls cobarts usurpadors que delmaren nostra terra amb tanta vilesa com hipocresia; está escrita en una forma narrativa molt agradosa que fá que no decaigui ni un sol moment l'interés del llegidor; es una obreta que deu figurar en la biblioteca de tots los nacionalistas catalans. Es traducció de la del mateix nom que publicá son autor en lo libre «Leyendas de amor».

«RU AMUNT» per Geroni Zanné.—Preu 25 céntims. Amb aquest títol ha sortit també a la llum pública lo volum vuité de la mateixa Biblioteca. Forman aquest un conjunt d'articles ó impressions, de crítica uns, literaris altres y la major part filosòfichs, escrits sens pretensions de cap mena, lo que els fá molt recomanables, un dels millors de la obreta es sens dupte lo darrer titulat «Psicologia elemental de la guerra» que es una crítica ferma y acerada contra la guerra y en especial contra tots aquells que las fan, encobrin sas passions baixas y mesquinas y sos instins miserables y rastreers amb lo nom de patria, senyala 'ls principals vicis y defectes que quedan en los pobles en que hi entra aquesta plaga, convertin als sers més inofensius en veritables feras, incapassos de respectar res ni a res, posant al descobert los instins selvages del home. Es un libre que mereix ésser llegit.

«LA ESQUERPA» Cancó XXXV del Cançoner Popular.—Conté aquesta fulla com totes las anteriors; la tonada, tota la lletra y diferents notes folk-loriques. Es ven al preu de deu céntims.

«CATALUNYA» N.º XXVI corresponent al mes de Febrer prop passat; esta tot ell dedicat a Folk-lore, contenint diferents rondallas, oracions y cançons aplegadas y articles de S. Llorca, Maria Bladé, R. Serra y Pagés, Francesch Pujols, Dolors Serra, V. Serra y Boldu, Joan Alzina, Sara Llorens, Cels Gomis, Joan Llongueras, Frederich Rahola, Ramón Clavellet, Aureli Campmany y altres.

«DOLRA» poema dramàtic en un acte den Felip Cortiella.—Preu una peseta. Aquesta obreta fou estrenada en una de las vetlladas, que á cárrech del disolt «Centre Fraternal de Cultura», se celebraren en lo Teatre Circo Espanyol. Por no haberla vista representada y no entrant tampoch en nostre camp d'acció el fer una crítica ns abstenim de parlarne. Remerciem l'envio.

«LOS MALOS PASTORES» de O. Mirbeau: «LA JAULA» de L. Descaves. Alguns joves entusiastas del art dramàtic verdader y volguent per tots los medis possibles posarlos en condicions de que pugui ésser conegut per

tothom, han comensat la publicació d'una Biblioteca que titulan «Avenir» y quinas primeras obras son las avans ditas, la primera d'ellas ja coneguda per haber-se representat en catalá. Se venen al preu de 1 pta. y 50 céntims respectivament. Els desitjem bona sort al mateix temps d'agrairlos l'envio.

També hem rebut, lo volum quint de novel·les de «La Renaixensa» publicat com a regalo a sos subscriptors del trimestre passat. Conté la tercera part de «La Dama dels ulls de mar» de Maurici Jokai; «Onze mentidas» de Ferdinanda Gross y «La llegenda de la casa número 15» de Ida Fürst.

NOVAS

Demá diumenge, dia 1.º de Maig, tindrà lloch en la Sala de la Llotja, la tradicional Festa dels Jochs Florals, qual veredict podrán veure nostre llegidors en altre part d'aquest nombre.

Se diu que la *Flor natural* l'ha obtinguda en Joan Maragall per sa poesia *Glosa*; la *Englantina*, lo poeta mallorquí Mn. Miquel Costa y Llobera; la *Viola*, en Joseph Carner; lo premi del Consistori, la distingida escriptora Na Caterina Albert, coneguda pel pseudònim *Victor Catalá* y altres premis En Joseph M.ª Folch y Torres, Ramón Suriach Senties y Gabriel Alomar.

S'assegura que lo Sr. Maragall farà Reina de la Festa a la seva esposa, el qual será proclamat *Mestre en Gay-saber* per haver obtingut los tres premis ordinaris qu'exigeixen los Estatuts del Consistori dels Jochs Florals pera obtindre aytal distinció.

En lo «Centre Excursionista de Catalunya» En Rossendo Serra Pagés doná la XIV conferència d'«Historia de la Literatura Catalana».

S'ocupá d'en Ramón Muntaner, referintne la biografia que's feu molt interessant; esmentant fragments de la seva «Crònica» importants pera la historia de Catalunya.

Al esmentar la «Crònica» que compren sis regnats den Pere I a n'Anfós III, citá la opinió de diversos autors, y després de fer quelques indicacions bibliogràfichs, elogiá l'obra pel llenguatge fresch y agradivol, que hi campeja, avalorant per pendre son autor, en Muntaner, importanta part en molts dels sucesos que relata, de la grandiosa epopeya catalana.

Acabá sa interessant disertació llegint diferents parts de la «Crònica», ab atinades consideracions y aclarint certs conceptes y termes foscos.

No hi ha que dir, que com de costum la distingida concurrencia premiá lo treball del Sr. Serra ab xardorosos aplaudiments.

Lo dia 16 d'advocat D. Joseph Soler, doná en l'«Aplech Catalanista» una important conferencia sobre l'tema: «Origen, desenrotlló y estat actual de nostre Dret familiar», essent molt felicitat per son meritisim treball.

En la mateixa Associació, lo dijous anterior, en Lluís Manaut disertá sobre l'tema «En Jaume el Conqueridor y la conquesta de Mallorca», rebent molts aplaudiments.

Reunint lo Jurat calificador del Concurs de capsaleras artísticas pera cartells del «Orfeó Catalá», ha acordat per unanimitat declarar desert dit concurs, convocantne un altre ab las mateixas condicions.

Sembla que 'ls concursants, no satisfets ab l'esmentat veredict, farán un acte de protesta.

Lo dia 29 del vinent mes de Maig celebrará lo Col·legi de Sr. Jordi, la seva acostumada vetllada literaria-musical que celebra cada any per la diada de St. Jordi, patró del esmentat Col·legi, la qual no s'ha pogut fer enguny fins la data anunciada per no pogues disposar de cap teatre fins lo esmentat dia 29.

Lo dia 16 en l'«Ateneu Barcelonés» se llegirán algunas de las poesias del nou libre de Mn. Jacinto Verdager, d'eterna memoria, titolat «Encaristiques», el qual s'ha posat ja a la venda. Se llegí lo prólech del escriptor Sr. Palau Gonzàlez de Quijano, fent en Anton Busquets y Punsent algunas atinades consideracions sobre lo libre «Encaristiques».

La concurrencia, no molt nombrosa per cert, sorti molt complusada de l'acte.

Hem rebut «La Fabricanta» novela per D.ª Dolors Moncerdá de Maciá. Ne parlarém en el número próxim.

PETITA CORRESPONDENCIA

J. C. Selva del Camp. Rebut la seva.

Lliga Regional. Manresa. Quedo enterat de la seva y espero la visita que m'avisen.

A. C. Vilassar de Mar. Vegi las condicions al peu del mateix periòdic.

L'Escut Emporità. La Bisbal. Es d'acord.

M. C. Balaguer. Rebut la seva lliuransa de 13 ptas. per saldo d'aquest any.

Associació Catalanista de St. Boy. Rebut 3 ptas. per saldo. J. B. Badalona. Rebut 5 ptas per saldo. A. M.ª G. Tarragona. Rebut 2 ptas. per aquest trimestre. S. S. Horta. Rebut 2 ptas. B. P. y M. Igualada. id. id. Societat coral del Llobregat. Prat. Rebut 1 pta. Queda anotat protector.

M. A. Casablanca (Marroch) Rebut 1 pta. Li vaig escriure contestant la seva. A. R. Vilafranca del Panadés. Rebut la seva. S. M. Tarragona. Rebut 2 ptas per son donatiu d'aquest any.